

PROGRAM EDUKACYJNY Z ZAKRESU RZEŽBIENIA

MEDŽIO DROŽYBOS EDUKACINĖ PROGRAMA

EDUCATIONAL PROGRAMME ON SCULPTING

Wydawca:

Gmina Budry

Al. Wojska Polskiego 27

11-606 Budry

tel. +48 87 427 80 03

Tłumaczenie litewskie:

Birutė Burdinaitė - Ołów

Tłumaczenie angielskie:

Biuro Tłumaczeń Skrivanek

Nakład:

500 egz.

Druk:

drukarniaonline.pl

ISBN 978-83-950673-3-4

Budry 2022

Projekt „W drodze kultury i rzemiosła – Sakiai – Budry”

Współfinansowano ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego

PROGRAM EDUKACYJNY Z ZAKRESU RZEŽBIENIA

Płaskorzeźba z wykorzystaniem motywu konika z kafla mazurskiego.

Warsztaty rzeźbiarskie dla grupy 15-osobowej.

Czas wykonania: 3 godziny.

Opracowanie: Piotr Bogdaszewski

1. Wprowadzenie oraz rys historyczny.

Mazury to region geograficzno-kulturowy w północno-wschodniej Polsce, dawniej tereny południowych Prus Wschodnich. Mazurzy to typowy lud pogranicza. Są mieszanką kolonistów polskich, niemieckich, litewskich i wielu innych narodowości, które przybyły do Prus i zasymilowały mieszkańców tu Prusów, podbite przez Zakon Krzyżacki w XIII wieku. Przez wieki wykształcili oni własną kulturę ludową, na którą miało wpływ wiele czynników, tj. uwarunkowania natury geograficznej, wydarzenia historyczne, polityczne i społeczne. Bez wątpienia istotne było również oddziaływanie kultury Warmiaków, Kurpiów sąsiadujących z Mazurami oraz przebywanie ludności polskiej wśród ludności niemieckiej. Sztuka ludowa to sztuka społeczności wiejskiej, silnie związana z życiem codziennym, religią, naturalnymi rytmami przyrody, pracą na roli i w gospodarstwie. Zaspokajała potrzeby artystyczne, duchowe i praktyczne społeczności lokalnych, dając poczucie przynależności i odrębności w stosunku do innych regionów. Mazurska twórczość ludowa związana z rzeźbiarstwem pełniła głównie funkcję dekoracyjną, dopełniającą i stosowana była głównie w budownictwie wiejskim, drewnianym. Często umiejętnościami rzeźbiarskimi musiał wykazać się stolarz, cieśla czy zdun. Popularną i charakterystyczną formą dla sztuki ludowej jest ornament - powtarzający się motyw złożony z drobnych stylizowanych elementów geometrycznych, roślinnych, figuralnych. Jednakże, sztuka ludowa to nie tylko architektura, rzeźby, ale również stroje, oraz elementy wyposażenia wnętrz. W chatach, z czasem, oprócz niezbędnych sprzętów zaczęły pojawiać się motywy dekoracyjne. Motyw dekoracyjny, który posłuży nam jako wzór do wykonania płaskorzeźby został zaczerpnięty z kafli mazurskich oraz haftów.

2. Warsztat, materiał, narzędzia

Miejsce do przeprowadzenia warsztatów powinno być przestronne oraz z dopływem świeżego powietrza. Niezbędne jest zapewnienia stołu lub kilku stołów, w rozmiarze który zapewni bezpieczny odstęp pomiędzy uczestnikami warsztatów. Przed rozpoczęciem pracy musimy zaopatrzyć się w następujące rzeczy:
Zestaw dłut – dłuta płaskie, dłuta półokrągłe oraz trójkątne (różne rozmiary). Pobijak czyli młotek drewniany.
Kartka z nadrukowanym wzorem. Ołówek 6-8 B.
Deska lipowa o rozmiarach około 20cm /20cm/ 3cm.
Papier ścierny o gradacji 100 - 180. Farby plakatowe.
Zestaw pędzli. Bezbarwna pasta do butów na bazie wosku.
Deska powinna być wyszlifowana na gładko, a dłuta ostre.

3. Przenoszenie wzoru na deskę.

Wybrany i wydrukowany wzór przenosimy na deskę. Drugą stronę wydruku należy pokryć grafitem, czyli zarysowujemy ją miękkim ołówkiem i w ten prosty sposób mamy kalkę. Następnie nasz wzór kładziemy na desce i np. długopisem lub twardym ołówkiem obrysowujemy po liniach wydruku dokładnie dociskając. W ten sposób przenosimy rysunek na deskę.

4. Wykonanie płaskorzeźby

Pierwszym krokiem podczas rzeźbienia będzie wykonanie wzdłuż linii rysunku wgłębienia na około 3 – 4 mm. Do tego zadania możemy użyć dłuta płaskiego, półokrągłego. Do wykonania elementów roślinnych, a także stylizowanej grzywy oraz ogona możemy użyć dłuta - tzw. trójkąta. Następnie długiem półokrągłym delikatnie wybieramy tło. Warto pamiętać aby podczas wybierania tła nie zbierać na raz zbyt dużej warstwy drewna. Wybierając tło możemy wspomóc się młotkiem delikatnie pobijając. Po wybraniu tła, delikatnie zaokrąglamy krawędzie konika oraz półokrągłym długiem robimy na nim delikatną fakturę. Następnie delikatnie docinamy przy krawędziach dopracowując szczegóły. Pozbywamy się wszelkich zadziorów i nieoderwanych wiór. Estetyka naszej rzeźby jest uzależniona od tego jak dużo poświęcimy czasu na popracowanie szczegółów.

5. Wykończenie oraz barwienie płaskorzeźby

Przed przystąpieniem do barwienia należy płaskorzeźbę delikatnie przeszlifować papierem ściernym. Dzięki szlifowaniu gładka powierzchnia lepiej przyjmie farbę oraz poprawi estetykę naszej pracy. Rozwodnioną farbę ostrożnie nakładamy na powierzchnie płaskorzeźby (wcześniej warto zrobić próbę konsystencji aby nie wyszła zbyt rzadka). Elementy, na które położymy drugi kolor (aby nie mieszaly nam się kolory), możemy oczyścić usuwając cienką warstwę drewna za pomocą dłuta. Po wyschnięciu farb (proces suszenia można przyśpieszyć suszarką), nanosimy pastę na bazie wosku, a następnie rozacieramy równomiernie szmatką. Po około 10 minutach możemy nanieść drugą warstwę pasty. Nakładanie pasty ma na celu zabezpieczenie płaskorzeźby przed wilgocią oraz delikatne nasycenie koloru.

Pamiętajmy, że praktyka czyni mistrza i im więcej poświęcimy czasu na doskonalenie swych umiejętności, tym lepsze osiągniemy rezultaty.

PROGRAM EDUKACYJNY

„SPRAW, BY DRZEWÓ PRZEMÓWIŁO”

(lit. „Prakalbink medj“)

Na Litwie i w Polsce jednym z głównych i najstarszych rodzajów sztuki ludowej to wyroby z drewna. Ze względu na podobieństwa geograficzne i klimatyczne wykorzystywano najczęściej drewno dębowe lub lipowe. Biorąc pod uwagę liczne podobieństwa kulturowe między Litwą a Polską, większość rzeździeła ludowego była związana z tradycją chrześcijańską. Dominowała sztuka rzeźbienia krzyży (lit. kryždirbystė) i rzeźb sakralnych. W obu krajach twórcami byli głównie rzemieślnicy, rzeździelni, których umiejętności artystyczne ograniczały się w dużej mierze do „sztuki z powołania”. Rzeźbili krzyże (lit. kryžius), słupy kapliczne (lit. koplytstulpis), słupy z daszkiem (lit. stogastulpis), kapliczki (lit. koplytėlė) - to, co dziś nazywa się małą architekturą. Ludziestawiali je na rozstajach dróg, na polach, pod lasami, przy domostwach, przy grobach bliskich, na cmentarzach, na placach miejskich. Wyroby z drewna były szeroko stosowane jako przedmioty gospodarstwa domowego, ponieważ drewno to tani i łatwo dostępny surowiec. Wyroby z drewna były nie tylko wyrobami dekoracyjno - symbolicznymi, ale także narzędziami pracy i przedmiotami używanymi w pracach domowych.

Tradycyjną litewską ludową rzeźbę w drewnie należy przede wszystkim rozumieć jako wytwarzanie przedmiotów artystycznych z drewna. Rzeźba w drewnie jest rozpowszechniona w wielu regionach świata i charakteryzuje się różnorodnością wyrobów: od drobnych ozdób, figurek po masywne rzeźby z litego drewna, totemy. Na Litwie rzeźbienie w drewnie ma głęboką tradycję – tworzenie drewnianych krzyży, słupów z daszkiem (lit. stogastulpis), słupów kaplicznych (lit. koplytstulpis), Jezusów Frasobliwych (lit. rūpintojėliš) (sztuka rzeźbienia krzyży - lit. „kryždirbystė“) jest uważana za narodowe dziedzictwo kraju.

Wyroby z drewna były szeroko stosowane jako przedmioty gospodarstwa domowego, ponieważ drewno to tani i łatwo dostępny surowiec. Wyroby z drewna to nie tylko wyroby dekoracyjno - symbolicznymi, ale także narzędzia pracy i przedmioty używane w pracach domowych. Na Litwie uważane są za integralną część kultury i sztuki ludowej. Obecnie jest szeroko rozpowszechnione głównie jako wyroby sztuki dekoracyjnej. Bywają stylizowane różnymi geometrycznymi wzorami, przeplatane motywami z natury, symbolami bałów i motywami religijnymi.

Rzemieślnicy, rękodzielnicy rzeźbili krzyże (lit. kryžius), słupy kapliczne (lit. koplytstulpis), słupy z daskiem lit. stogastulpis), kapliczki (lit. koplytėlė) - to, co dziś nazywa się małą architekturą. Ludziestawiali je na rozstajach dróg, na polach, pod lasami, przy domostwach, przy grobach bliskich, na cmentarzach, na placach miejskich. Stawiano je przy różnych okazjach: po wojnach, przy nieurodzaju, po powstaniach ludowych, aby doczekać się dzieci w rodzinie, kiedy w rodzinie urodziło się dziecko, aby odpędzić z domostw i pól złe duchy, w których istnienie nadal wierzono. W kapliczkach przydomowych często wstawiano tyle figurek ilu było członków w rodzinie. Są to opiekunowie i orędownicy rodziny, strażnicy ogniska domowego i majątku, a ich imiona często odpowiadały imionom członków rodziny. Prace starszego pokolenia rzemieślników, rękodzielników ludowych charakteryzowały się wyjątkowym wyrazem artystycznym i cechami wspólnymi, które stały się tradycyjnymi. Kultura litewska wyróżnia się ogromną obfitością i różnorodnością ludowych rzeźb i krzyży, które nie są równomiernie rozpowszechnione w kraju.

Podczas programu uczestnicy zapoznają się z tradycyjnymi litewskimi wyrobami z drewna, nauczą się rozpoznawać drzewa i poznają ich właściwości, różne metody obróbki drewna i narzędzia. Na zakończenie programu, po zapoznaniu się z różnymi sposobami i narzędziami tworzenia wyrobów z drewna, uczestnicy zajęć stworzą praktycznie niepowtarzalne drzewo życia.

Współfinansowane ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego
w ramach projektu

„W drodze kultury i rzemiosła – Sakiai – Budry”
realizowanego przez Gminę Budry i Muzeum Zanavykai”

MEDŽIO DROŽYBOS EDUKACINĖ PROGRAMA

Bareljefas panaudojant možūrų koklio arkliuko motyvą.
Medžio drožybos dirbtuvės 15 asmenų grupei.
Atlikimo trukmė – 3 valandos.

Parengė Piotr Bogdaszewski

1. Įvadas ir trumpa istorijos apžvalga

Mozūrija tai Lenkijos šiaurės rytų geografinis-kultūrinis regionas, seniau – Rytų Prūsijos pietinė teritorija. Mozūrai – tipiški pasienio gyventojai. Tai mišinys lenkų, vokiečių, lietuvių ir daugelio kitų tautybių naujakurių, atsikėlusiu i Prūsiją ir asimiliavusių čia gyvenusius prūsus, kuriuos XIII a. užkariaavo Kryžiuočių ordiną. Amžiam bégant jie sukūrė savo liaudies kultūrą, kuriai įtaką turėjo daug veiksnių: geografinės sąlygos, istoriniai, politiniai ir socialiniai įvykiai. Neabejotinai svarbi buvo taip pat varmių ir kurpių – mozūrų kaimynų, kultūros įtaka bei lenkų gyventojų buvimas tarp vokiečių. Liaudies menas tai kaimo bendruomenės menas, stipriai susijęs su kasdieniu gyvenimu, religija, natūraliu gamtos ritmu, darbu laukuose ir sodyboje. Jis tenkino vietos bendruomenių meninius, dvasinius ir praktinius poreikius, suteikdamas priklausymo jausmą ir skirtumo lyginant su kitais regionais. Mozūrijos liaudies kūryba, susijusi su medžio drožyba, atliko daugiausia dekoratyvinę, papildomąją funkciją, buvo taikoma visų pirmą mediniuose kaimo statiniuose. Dažnai skulptoriaus gebėjimais turėjo pasižymėti stalius, dailidė ar krošnininkas. Populiarus ir būdingas liaudies menui yra ornamentas – pasikartojantis motyvas, susidedantis iš smulkų stilizuotų geometrinių, augalinių, figūrinių elementų. Vis dėlto liaudies menas tai ne tik architektūra, skulptūros, bet ir drabužiai bei namų interjero elementai. Laikui bégant trobose, be būtiniausią daiktų, ēmė rastis dekoratyviniai motyvai. Dekoratyvinis motyvas, kuris pasitarnaus mums kaip modelis bareljefui atliglioti, paimtas iš mozūrų koklių ir siuvinėjimų.

2. Darbo vieta, medžiagos, įrankiai

Vieta dirbtuvėms turi būti erdvi, čia negali trūkti gryno oro. Būtina pastatyti vieną ar kelis stalus tokio dydžio, kad tarp dirbtuvių dalyvių būtų saugus atstumas. Prieš pradėdami darbą turime pasiruošti šiuos daiktus: kaltų rinkinį – plokščiuosius, pusapvalius ir trikampius kaltus (jvairaus dydžio), medinį plaktuką, lapeļi su išspausdintu šablonu, 6-8 B pieštuką, liepinę lentą, kurios matmenys apie 20 cm / 20 cm / 3 cm, švitrinų popierių 100-180, klijinius dažus, teptukų rinkinį, bespalvį batų tepalą su vašku.

Lenta turi būti nušlifuota ir glotni, o kaltai aštrūs.

3. Šablono perkėlimas ant lentos

Pasirinktą šabloną perkeliame ant lentos. Lapo su išspausdintu piešiniu kita pusė reikia padengti grafitu, taigi užbraižome ją minkštu pieštuku, ir tokiu paprastu būdu gauname kalkę. Paskui šabloną paddedame ant lento ir, pavyzdžiu, tušinuku arba kietu pieštuku apibrėžiame kontūrą tvirtai spausdami. Tokiu būdu perkeliame piešinį ant lento.

4. Bareljefo atlikimas

Pirmas žingsnis – išilgai piešinio linijos išdrožiame apie 3–4 milimetru griovelį. Täm galime panaudoti plokščiąjį arba pusapvalį kaltą. Augaliniams elementams, stilizuotiem karčiam ir uodegai galime panaudoti trikampį kaltą. Vėliau pusapvaliu kaltu atsargiai skaptuojame foną. Verta atsiminti, kad negalime vienu kartu pašalinti per didelio medienos sluoksnio. Skaptuodami foną galime papildomai pasinaudoti plaktuku, atsargiai kaldami. Išskaptavę švelniai apvaliname arkliuko briaunas bei pusapvaliu kaltu suteikiame jam subtilią faktūrą. Paskui atsargiai baigiamo raižyti prie kraštų, atkreipdami dėmesį į detales. Pašaliname visokiausias šerpetas ir užsilikusias drožles. Mūsų drožinio estetika priklausys nuo to, kiek laiko skirsite detalėms patobulinti.

5. Bareljefo dailinimas ir dažymas

Prieš dažymą bareljefą reikia švelniai nušlifuoti švitriiniu popieriumi. Glotnų paviršių lengviau bus nudažyti ir dirbinys bus labiau estetiškas. Praskiestais dažais atsargiai tepame bareljefo paviršių (anksčiau verta patikrinti konsistenciją, kad dažai nebūtų per skysti). Elementus, kuriuos dažysime kita spalva, (kad spalvos nesimaišytų) galime nuvalyti, pašalindami kaltu ploną medienos sluoksnį. Dažams išdžiūvus (kad greičiau išdžiūtų, galima panaudoti džiovintuvą), paviršių padengiame tepalu su vašku, o paskui lygiai ištriname skudurėliu. Po maždaug 10 minučių galime užtepti kitą tepalo sluoksnį. Juo tepame tam, kad apsaugotume dirbinį nuo drėgmės bei subtiliai pasodrintume spalvas.

Atsiminkime, kad praktika paverčia meistrų. Kuo daugiau laiko skirsime savo gebėjimams tobulinti, tuo geresnius gausime rezultatus

EDUKACINĖ PROGRAMA

„PRAKALBINK MEDI“

Lietuvoje ir Lenkijoje viena pagrindinių ir seniausiu liaudies meno rūšių - medžio dirbiniai. Dėl geografinių ir klimato panašumų, dažniausiai buvo naudojama ta pati mediena iš ąžuolo, liepos. Esant daug kultūrinį Lietuvos ir Lenkijos panašumų, dauguma liaudies dirbinių buvo susieti su krikščioniškaja tradicija. Dominavo kryždirbystė ir religinių skulptūrų gamyba. Abiejose šalyse kūrėjai dažniausiai būdavo medžio meistrai, kurių meninis raštingumas daugiausiai apsiribojo „menu iš pašaukimo“. Jie drožė kryžius, skaptavo koplytstulpius, stogastulpius, koplytėles – tai, kas šiandien įvardytas kaip mažoji architektūra. Žmonės jų dirbinius statė kryžkelėse, laukuose, pamiskėse, šalia sodybų, prie artimųjų kapų, šventoriuose, miestelių aikštėse. Medžio dirbiniai plačiai naudoti kaip ūkio reikmenys liaudies buityje, kadangi medis – pigiausia ir plačiai prieinama žaliava. Medžio dirbiniai buvo ne tik dekoratyviniai - simboliniai gaminiai, bet ir darbo įrankiai, namų apyvokos reikmenys.

Tradicinę lietuvių liaudies medžio drožybą pirmiausią reikštų suvokti, kaip meninių dirbinių iš medienos gamybą. Medžio drožyba paplitusi daugelyje pasaulio regionų ir pasižymi dirbinių įvairove: nuo smulkų ornamentių, skulptūreliai iki masyvių vientiso medžio skulptūrų, totemų stulpų. Lietuvoje medžio drožinėjimas turi gilias tradicijas – medinių kryžių, stogastulpių, koplytstulpių, rūpintojelių gamyba (kryždirbystė) laikoma nacionaliniu šalies paveldu.

Medžio dirbiniai plačiai naudoti kaip ūkio reikmenys liaudies buityje, kadangi medis – pigiausia ir plačiai prieinama žaliava. Medžio dirbiniai – ne tik dekoratyviniai gaminiai, bet ir darbo įrankiai, namų apyvokos reikmenys. Lietuvoje jie laikomi liaudies kultūros ir meno sudėtine dalimi. Šiuo metu paplitę daugiausia kaip dekoratyvinės dailės kūriniai. Jie būna stilizuojami įvairiais geometriniais raštais, įpinama gamtos, baltų religijos simbolių, motyvų.

Medžio meistrai drožė kryžius, skaptavo koplytstulpius, stogastulpius, koplytėles – tai, kas šiandien įvardyta kaip mažoji architektūra. Žmonės jų dirbinius statė kryžkelėse, laukuose, pamiškėse, šalia sodybų, prie artimųjų kapų, šventoriuose, miestelių aikštėse. Juos statė įvairiomis progomis: praėjus karams, ištikus nederliui, po liaudies sukilimų, norėdami šeimoje susilaukti vaikų, šeimoje gimus kūdikiui, kad atbaidytų nuo sodybų ir laukų piktąsių dvasias, kurių buvimu dar tikėta. Sodybų koplytėlėse dažnai pristatydavo tiek skulptūrų, kiek šeimoje narių. Tai šeimos globėjai ir užtarėjai, židinio bei turto sergėtojai, dažnai jų vardai atitinkdavo šeimos narių vardus. Senosios kartos liaudies meistrų darbai pasižymėjo savita menine išraiška ir bendromis ypatybėmis, kurios virto tradicinėmis. Lietuvos kultūra išsiskiria milžiniška tautodailės medžio drožybos skulptūrų ir kryždirbystės ansamblių gausa ir įvairove, kuri toli gražu nėra tolygiai paplitusi šalyje.

Edukacijos metu dalyviai susipažins su lietuviškos tradicijos medžio dirbiniais, skirtingais būdais mokysis atpažinti medžius ir jų savybes, skirtingus medienos apdirbimo būdus bei įrankius. Programos pabaigoje, jau susipažinus su skirtiniais medžio dirbinių gaminimo būdais bei įrankiais, edukacijos dalyviai praktiškai pasigamins savitą gyvybės medį.

Iš dalies finansuota Europos regioninės plėtros fondo
pagal Budri komunos ir Zanavykų muziejaus
vykdomą projektą
„Kultūros ir amatų keliu – Šakiai – Budry“

EDUCATIONAL PROGRAMME ON SCULPTING

Bas-relief using the motif of a horse from a Masurian tile.

Sculpture workshop for a group of 15 people.

Completion time: 3 hours.

Prepared by: Piotr Bogdaszewski

1. Introduction and historical background.

Masuria is a geographic and cultural region in north-eastern Poland, formerly the territory of southern East Prussia. The Masurians are a typical borderland people. They are a mixture of Polish, German, Lithuanian and many other nationalities who came to Prussia and assimilated the Prussians living here, conquered by the Teutonic Order in the 13th century. Over the centuries they have developed their own folk culture, which has been influenced by many factors, i.e. geographical conditions, historical, political and social events. Undoubtedly, the influence of the culture of the Warmians, Kurpie neighbouring Masurians and the Polish population among the German population were also important. Folk art is the art of the rural community, strongly connected with everyday life, religion, natural rhythms of nature, work on the land and farm. It met the artistic, spiritual and practical needs of local communities, providing a sense of belonging and distinctiveness in relation to other regions. Masurian folk art connected with sculpture had mainly a decorative and complementary function and was mainly used in rural, wooden buildings. Often the carving skills had to be demonstrated by a carpenter, joiner or stove fitter. A popular and characteristic form of folk art is the ornament - a repeated motif consisting of small stylised geometrical, floral and figural elements. However, folk art is not only architecture, sculptures, but also costumes and interior design elements. In the huts, over time, decorative motifs began to appear in addition to the necessary furnishings. The decorative motif used as a pattern for the bas-relief was taken from Masurian tiles and embroidery.

2. Workshop, material, tools.

The workshop venue should be spacious and have fresh air. It is necessary to provide a table or several tables, of a size that ensures a safe distance between workshop participants. Before starting work, we need to stock up on the following items: Set of chisels - flat chisels, half round chisels and triangular chisels (various sizes). A mallet which is a wooden hammer. A sheet with printed design. Pencil 6-8 B. A lime board measuring approximately 20cm /20cm / 3cm. Sandpaper with a grain size of 100 - 180. Poster paints. Brush set. Clear shoe polish on a wax base. The board should be sanded smooth and the chisels should be sharp.

3. Transferring the pattern to the board.

The chosen and printed pattern is transferred to the board. The other side of the printout should be covered with graphite, i.e. you sketch it with a soft pencil and in this simple way you have tracing paper. Lay your design on the board and, using a pen or hard pencil for example, trace across the lines of the printout, pressing down carefully. This is how we transfer the drawing to the board.

4. Making a bas-relief.

The first step when carving will be to make an indentation of about 3 - 4 millimetres along the line of the drawing. For this task, we can use a flat chisel or a half-round chisel. We can use a chisel - the so-called triangle - to create the floral elements as well as the stylised mane and tail. Then use a semicircular chisel to gently carve out the background. It is worth remembering not to pick up too much wood at once when choosing a background. When picking out the background, we can help ourselves by gently beating with a hammer. Once the background has been picked out, gently round the edges of the horse and use a semicircular chisel to make a fine texture on it. Then gently trim around the edges to refine the details. We get rid of any rough spots and unseparated chips. The aesthetics of our sculpture depends on how much time we spend working on the details.

5. Finishing and colouring the bas-relief

EDUCATIONAL PROGRAMME

“MAKE THE TREE SPEAK”

Before colouring, the relief should be lightly polished with sandpaper. By polishing, the smooth surface will better absorb paint and improve the aesthetics of our work. Carefully apply the diluted paint to the surface of the bas-relief (lit. „Prakalbink medį”)

of the bas-relief (it is advisable to test the consistency beforehand so that the paint is not too thin). The elements on which we will apply the second colour (so that the colours do not mix) can be cleaned by removing a thin layer of wood with a chisel. In Lithuania and Poland, one of the main and oldest types of folk art is woodwork. Due to geographical and climatic similarities, oak or lime wood was used most often. Given the many cultural similarities between Lithuania and Poland, the majority of folk handicrafts were related to the Christian tradition. The art of sculpting crosses (lit. kryždirbystė) and religious sculptures was dominant. In both countries, the creators were mainly craftsmen, artisans whose artistic skills were largely limited to “art by vocation.” They sculpted crosses (lit. kryžius),

chapel pillars (lit. koplytstulpis), roofed pillars (lit. stogastulpis), chapels (lit. koplytėlė) - what today is called small architecture. People used to put them at crossroads, in fields, near forests, at homes, at the graves of loved ones, in cemeteries, in town squares. Wood products were widely used as household items because wood is a cheap and easily accessible raw material. Wooden products were not only decorative and symbolic items, but also work tools and objects used in domestic work.

Traditional Lithuanian folk woodcarving should be understood primarily as the production of artistic objects from wood. Woodcarving is widespread in many regions of the world and is characterised by the diversity of its products: from small ornaments, figurines to massive solid wood carvings, totems. Wood carving has a long tradition in Lithuania. Wooden crosses, roofed pillars (lit. stogastulpis), chapel pillars (lit. koplytstulpis), Sorrowful Jesus (lit. rūpintojėlis) (the art of carving crosses - lit. “kryždirbystė”) are considered to be the national heritage of the country.

Wood products were widely used as household items because wood is a cheap and easily accessible raw material. Wood products are not only decorative and symbolic items, but also work tools and objects used in domestic work. In Lithuania, they are considered an integral part of folk culture and art. It is now widely used mainly as a decorative art product. They are sometimes stylised with various geometric patterns, interspersed with motifs from nature, symbols of Balts and religious motifs.

Craftsmen, artisans sculpted crosses (lit. kryžius), chapel pillars (lit. koplytstulpis), roofed pillars (lit. stogastulpis), chapels (lit. koplytėlė) - what today is called small architecture. People used to put them at crossroads, in fields, near forests, at homes, at the graves of loved ones, in cemeteries, in town squares. They were placed on various occasions: after wars, during harvest failures, after popular uprisings, to await the arrival of children in the family, when a child was born, to ward off evil spirits that were still believed to exist in homes and fields. House chapels often had as many statues as there were members in the family. They are the guardians and protectors of the family, the keepers of the hearth and property, and their names often corresponded to those of family members. The works of the older generation of craftsmen, folk handcraftsmen were characterised by unique artistic expression and common features that have become traditional. Lithuanian culture is distinguished by the great abundance and variety of folk sculptures and crosses, which are not evenly distributed in the country.

During the programme, participants will become acquainted with traditional Lithuanian wood products, learn to recognise trees and learn about their properties, different woodworking methods and tools. At the end of the programme, after learning about the different ways and tools of making wood products, the class participants will create a practically unique tree of life.

Co-financed by the European Regional Development Fund
under the project
"On the way of culture and crafts - Sakiai - Budry"
implemented by the Budry Commune and the Zanavykai Museum

GMINA BUDRY
Al. Wojska Polskiego 27
11-606 Budry
Polska
tel. +48 87 427 80 03

ZANAVYKŲ MUZIEJUS
Beržų g. 3
Lukšiai 71184
Lithuania
tel. +370 650 85035

ISBN 978-83-950673-3-4

Projekt „W drodze kultury i rzemiosła – Sakiai – Budry”
Współfinansowano ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego